

Motion till riksdagen 2025/26:3917

av **Katarina Luhr m.fl. (MP)**

med anledning av skr 2025/26:113 Riksrevisionens rapport om statens insatser för jordbrukets klimatomställning

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen i samverkan med lämpliga aktörer skyndsamt ska ta fram en plan med mål för utsläppsminskningar och åtgärder för jordbrukets klimatomställning och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över och utveckla den styrmedelsmix som krävs för att planen ska kunna genomföras och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa att stöd som införs är långsiktigt förutsägbara så att omställningen ska kunna ske enligt plan, och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen omgående ska ta vidare förslagen från SOU 2021:67 Vägen mot fossiloberoende jordbruk om att växla den nedsatta skatten på jordbruksdiesel mot ett grönt jordbruksavdrag samt införa en biopremie och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Riksrevisionen har granskat om statens insatser för jordbrukets klimatomställning är effektiva. Riksrevisionen har även granskat regeringens styrning. Riksrevisionen motiverar granskningen utifrån bland annat att jordbrukets klimatpåverkan är betydande och minskar långsammare än i andra sektorer. Andra motiv för granskningen är att statliga insatser inom området handlar om mycket statliga medel och att bristande måluppfyllelse gentemot EU kan få finansiella konsekvenser för staten. Riksrevisionen menar att Sverige sannolikt kommer att behöva öka ambitionerna för jordbrukets klimatomställning för att leva upp till kraven från EU kopplade till EU:s mål inom klimat och miljö.

Riksrevisionens övergripande slutsats är att befintliga styrmedel i stort är effektivt utformade och implementerade, men endast täcker en liten del av jordbrukets totala växthusgasutsläpp. Riksrevisionen bedömer samtidigt att regeringens styrning inte har lett till att jordbruket bidragit till klimatmålen på ett effektivt sätt. Riksrevisionen menar att det finns åtgärder som skulle kunna bidra till att klimatmålen nås på ett kostnadseffektivt sätt, men som det saknas styrmedel för. Riksrevisionen menar vidare att regeringen inte har redovisat någon plan för hur jordbruket ska bidra till att nå det långsiktiga klimatmålet och hur målkonflikter ska hanteras. Riksrevisionen anför att regeringen inte heller har omprövat skattenedsättningarna för diesel som används i jordbrukets arbetsmaskiner och konstaterar att regeringen har utrett nedsättningen av koldioxidskatten, men inte tagit ställning till utredningens förslag. Regeringen instämmer med mycket av det som riksrevisionen anför men ger inga tydliga besked om att förslagen kommer att tas vidare av den sittande regeringen.

Svenskt jordbruk har stor påverkan på en rad samhällsområden. Jordbruket är avgörande för vår matförsörjning och beredskap, har både positiv och negativ påverkan på den biologiska mångfalden samt genererar en betydande andel av Sveriges klimatutsläpp. Vi anser därför att det är av stor vikt att en bredare handlingsplan för jordbrukets klimatomställning behöver tas fram skyndsamt, för att kunna inkluderas i den nationella klimathandlingsplan som ska tas fram efter valet. Planen bör tas fram i nära samverkan med jordbrukare och aktörer från hela livsmedelskedjan, civilsamhället, forskare och myndigheter. Den behöver ge långsiktiga förutsättningar för sektorn och utgå från aktuell kunskap om potentialen i möjliga åtgärder samtidigt som målkonflikter och synergieffekter med andra mål behöver synliggöras.

För att planen ska genomföras kan en ny mix av olika styrmedel behöva införas, inte minst samhällsekonomiskt lönsamma åtgärder som idag inte är företagsekonomiskt lönsamma. Klimatpolitiska rådet har exempelvis föreslagit att staten ska utforma riskdelningssystem där staten tar en del av risken som är förknippad med större klimatinvesteringar i jordbruket. Stöden behöver vara förutsägbara, något som understryks av Riksrevisionen, där man lyfter de statliga stöden till biogasproduktion som ett exempel där osäkerheter om gödselgasstödet och obalans mellan anslag och bemyndiganderam under flera år för Klimatklivet minskat investeringsviljan.

Slutligen anser vi att förslagen från SOU 2021:67 Vägen mot fossiloberoende jordbruk om att ersätta den fossila subventionen för bränsle till jordbruksmaskiner med ett grönt jordbruksavdrag samt att införa en biopremie som kompenserar lantbrukare för prisskillnaden mellan fossil diesel och förnybara bränslen omgående bör genomföras.

Katarina Luhr (MP)

Emma Nohrén (MP)

Linus Lakso (MP)